

ความเครียด ภาวะการดูแล และทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกของครูที่ดูแลเด็กออทิสติกในโรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ

นฤมล ทวีพันธ์ คบ.*, พีรพนธ์ ลีอนุญวัชชัย พบ. วท.ม.*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเครียด ภาวะการดูแล และทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดกับภาวะการดูแล และทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติก ในโรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่ง **วิธีการศึกษา** เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูที่ดูแลเด็กออทิสติกในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 160 คน ตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม 2555 ผู้เข้าร่วมการศึกษาดอบแบบสอบถาม 5 ชุด ด้วยตนเอง ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบสอบถามความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก 3) แบบสอบถามภาวะการดูแลของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก 4) แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก และ 5) แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม นำเสนอความเครียด ภาวะการดูแล และทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกของครู เป็นค่าเฉลี่ย ค่าสัดส่วน และร้อยละ แล้วทำการวิเคราะห์หาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก โดยเฉพาะภาวะการดูแล ทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติก และการสนับสนุนทางสังคม โดยใช้สถิติการทดสอบ chi-square และวิเคราะห์ logistic regression เพื่อหาปัจจัยทำนายความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก

ผลการศึกษา ครูที่ดูแลเด็กออทิสติกส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79.4) มีความเครียดอยู่ในระดับน้อย มีความรู้สึกไม่เป็นที่พอใจในการดูแล (ร้อยละ 76.3) และมีทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกระดับดี (ร้อยละ 75.6) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของครู ได้แก่ หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก ($p < 0.05$) ภาวะการดูแล ($p < 0.05$) ทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกของครู ($p < 0.05$) และการสนับสนุนทางสังคม ($p < 0.01$) ปัจจัยทำนายความเครียดในระดับน้อยถึงปานกลางของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก ได้แก่ มีความรู้สึกเป็นภาระในการดูแล ($p < 0.05$) ทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกของครูระดับไม่ดีถึงปานกลาง ($p < 0.05$) และมีการสนับสนุนทางสังคมน้อยถึงปานกลาง ($p < 0.01$)

สรุป ครูที่ดูแลเด็กออทิสติกในโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ส่วนใหญ่มีความเครียดอยู่ในระดับน้อย มีความรู้สึกไม่เป็นที่พอใจในการดูแล และมีทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกระดับดี ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก ได้แก่ หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก ภาวะการดูแล ทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกของครู และการสนับสนุนทางสังคม

คำสำคัญ ความเครียด ภาวะการดูแล ทัศนคติ ออทิสติก การสนับสนุนทางสังคม

วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2556; 58(4): 395-406

* ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Stress, Burden, and Attitude towards Autistic Children in Teachers in an University in Bangkok

Nareumol Thaweephan B.Ed.*; Peeraphon Lueboonthavatchai M.D., M.Sc.*

ABSTRACT

Objective: To study the level of stress, burden, and attitude towards autistic children in teachers who teach autistic children at Kasetsart University Laboratory School Center of Educational Research and Development. And explore association between level of stress in teachers and their burden as well as their attitude towards autistic children.

Method: The data was collected from 160 teachers during August to October 2012. The participants answered five self-reporting questionnaires which consisted of: 1) demographic data 2) stress questionnaire of teachers caring children with autism 3) burden questionnaires of teachers caring children with autism 4) attitude of teachers towards children with autism questionnaire and 5) social support questionnaire. The stress, burden, and attitude was presented by mean, proportion, and percentage. The associated factors of teachers' stress including teachers' burden, attitude and social support were analyzed by chi-square test. Logistic regression was performed to find out the predictors of the teachers' stress.

Result: Most of the teachers of children with autism (79.4%) had low level of stress. Most of them felt that they had no burden in caring children with autism (76.3%), and had good attitude towards autistic children (75.6%). Factors related to teachers' stress were their main duties ($p<0.05$), burden ($p<0.05$), attitude towards autistic children ($p<0.05$), and social support ($p<0.01$). By using logistic regression, the predictors of the mild-to-moderate level of teachers' stress were teachers' feeling of being burdened ($p<0.05$), poor-to-fair attitude toward autistic children ($p<0.05$), and low-to-moderate level of social support ($p<0.01$).

Conclusion: Most of the teachers of children with autism in Kasetsart University Laboratory School Center for Educational Research and Development had low level of stress, no burden in caring children with autism and good attitude towards children with autism. The factors related to the teachers' stress were burden, attitude, and social support.

Keywords: stress, burden, attitude, autistic, social support

J Psychiatr Assoc Thailand 2013; 58(4): 395-406

* Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University

บทนำ

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนานักเรียน คือ เป็นผู้เพิ่มพูนทั้งสติปัญญาขัดเกลาจิตใจ เป็นแบบอย่างที่ดี และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูต้องสอนให้นักเรียนมีความรู้ สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองและประเทศชาติ สอนให้มีความประพฤติดี มีการแสดงออกทางอารมณ์ จิตใจที่เหมาะสม และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป

ครูที่มีคุณภาพจะต้องเป็นครูที่มีความรู้ ความสามารถ มีทัศนคติที่ดี มีสุขภาพจิตที่ดี ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ดี สุขภาพจิตของครูมีส่วนสำคัญกับการปฏิบัติงาน จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ครูส่วนใหญ่ มีความเครียดระดับน้อย¹ หรือปานกลาง² ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของครูนั้นอาจมีความเครียดเกิดขึ้นได้ นอกจากครูที่สอนเด็กทั่วไปแล้ว ยังมีครูจำนวนหนึ่งที่ทำหน้าที่สอนและดูแลเด็กที่มีปัญหาพิเศษ เช่น เด็กออทิสติก ซึ่งมีพัฒนาการล่าช้าทางภาษา ขาดความสนใจในการมีสังคมกับบุคคลอื่น และมีพฤติกรรมทำอะไรซ้ำๆ หรือมีความสนใจจำกัด เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง³ ศูนย์วิจัยการศึกษาเพื่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็เป็นโรงเรียนแห่งหนึ่ง ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กออทิสติก ครูที่สอนเด็กกลุ่มนี้ได้แก่ ครูโครงการการศึกษาพิเศษ 2 ซึ่งเป็นครูที่ต้องสอนและดูแลเด็กออทิสติกโดยตรง ครูประจำชั้นในห้องเรียนร่วม ครูที่สอนในรายวิชาที่มีเด็กออทิสติกเรียนร่วม เด็กกลุ่มดังกล่าวเป็นเด็กที่ได้รับการคัดเลือกเข้าเรียน โดยได้รับการบำบัดรักษาทางการแพทย์ และการศึกษาพิเศษจากโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ฯ ร่วมไปด้วย อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหนึ่ง ตั้งแต่วัยก่อนเข้าเรียน จนมีความพร้อมทั้งในด้านการเรียนและพฤติกรรมในระดับที่พอจะเรียน และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับเด็กปกติได้⁴ จึงส่งต่อมายังโรงเรียนเพื่อทำการคัดเลือก

อีกครั้ง และทางโรงเรียนก็มีการอบรมครูที่เกี่ยวข้องให้ ความรู้เรื่องเกี่ยวกับเด็กออทิสติกจากจิตแพทย์และ ผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้ครูได้เรียนรู้ เข้าใจ หลักการวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง ทันท่วงทีเปลี่ยนแปลง ช่วยเพิ่มพูนทักษะและเทคนิคที่เหมาะสมให้การทำงาน มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่น มีขวัญกำลังใจ อีกทั้งยังช่วยสร้างทัศนคติที่ดี⁵ ให้กับครูได้เป็นอย่างดี ที่ผ่านมายังมีการศึกษาความเครียด ภาวะการดูแล และ ทัศนคติของครูที่ดูแลเด็กกลุ่มดังกล่าวอยู่น้อย

การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเครียด ภาวะการดูแลและทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก ในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพจิตของครูที่ทำหน้าที่สอนและดูแลเด็กที่มีปัญหาพิเศษ เช่น เด็กออทิสติก

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ดูแลเด็กออทิสติกใน โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เดือน สิงหาคมถึงตุลาคม 2555 ได้แก่ ครูโครงการการศึกษา พิเศษ 2 ซึ่งเป็นครูที่ต้องสอนและดูแลเด็กออทิสติก โดยตรง ครูประจำชั้นในห้องเรียนร่วม ครูที่สอนใน รายวิชาที่มีเด็กออทิสติกเรียนร่วม ทั้งเพศชายและ เพศหญิง โดยเก็บทุกรายที่ยินดีเข้าร่วมการศึกษา จำนวน ทั้งหมด 160 ราย การศึกษาครั้งนี้ผ่านการพิจารณา และรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ผู้เข้าร่วมการศึกษาทุกรายได้รับทราบ วัตถุประสงค์ของการศึกษา และเข้าร่วมการศึกษา โดยความสมัครใจและตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง แบบสอบถามมี 5 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูล ส่วนบุคคล(demographic data) แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล (demographic data) ตอนที่ 2 ข้อมูลการดูแลเด็กออทิสติก(child-rearing data)

2) แบบสอบถามความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก (stress questionnaire of teachers caring children with autism) 3) แบบสอบถามภาระการดูแลของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก (burden questionnaire of teachers caring children with autism) 4) แบบสอบถามทัศนคติของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก (attitude of teachers towards children with autism questionnaire) และ 5) แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม (social support questionnaire)

แบบสอบถามความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก พัฒนามาจากแบบสอบถามความเครียดของบิดามารดาเด็กออทิสติก ของศิริธร แก้วนพรัตน์⁶ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 17 ข้อ โดยผู้วิจัยได้นำมาปรับข้อคำถามบางข้อให้เหมาะสมกับบริบทของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก แบ่งระดับความเครียดเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับความเครียดมากที่สุด (1.00 ถึง 1.49 คะแนน) มาก (1.50 ถึง 2.49 คะแนน) ปานกลาง (2.50 ถึง 3.49 คะแนน) น้อย (3.50 ถึง 4.49 คะแนน) และเครียดน้อยที่สุด (4.50 ถึง 5.00 คะแนน) โดยเครื่องมือดังกล่าวได้รับการทดสอบแล้วพบว่ามีความเที่ยงและความเชื่อมั่นที่ดี มีค่า Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.81

แบบสอบถามภาระการดูแลของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก ได้พัฒนามาจากแบบสอบถามภาระการดูแลของบิดามารดาเด็กออทิสติก โดยนางอุษณพรพรณิกัญญา⁷ ได้พัฒนาและดัดแปลงมาจากแบบสอบถาม The Burden Interview ของ Zarit, Reever และ Bach-Peterson⁸ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 22 ข้อ โดยผู้วิจัยได้นำมาปรับข้อคำถามบางข้อให้เหมาะสมกับบริบทของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก แบ่งระดับภาระการดูแลเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ความรู้สึกไม่เป็นภาระ (0 ถึง 20 คะแนน) เป็นภาระระดับต่ำ (21 ถึง 40 คะแนน) ปานกลาง (41 ถึง 60 คะแนน) และสูง (61 ถึง 88 คะแนน) โดยเครื่องมือดังกล่าวได้รับการทดสอบแล้ว

พบว่ามีความเที่ยงและความเชื่อมั่นที่ดี มีค่า Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.89

แบบสอบถามทัศนคติของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก พัฒนามาจากแบบสอบถามวัดทัศนคติของครูปฐมวัย เขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อเด็กปฐมวัยออทิสติกของ อรพิม วิสารทานนท์⁹ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ โดยผู้วิจัยได้นำมาปรับข้อคำถามบางข้อให้เหมาะสมกับบริบทของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ทัศนคติด้านความคิดหรือมุมมอง และ 2) ทัศนคติด้านความรู้สึก แบ่งทัศนคติออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ทัศนคติในระดับไม่ดี (1.00 ถึง 1.50 คะแนน) น้อย (1.51 ถึง 2.50 คะแนน) ปานกลาง (2.51 ถึง 3.50 คะแนน) ดี (3.51 ถึง 4.50 คะแนน) และดีมาก (4.51 ถึง 5.00 คะแนน) โดยเครื่องมือดังกล่าวได้รับการทดสอบแล้วพบว่ามีความเที่ยงและความเชื่อมั่นที่ดี มีค่า Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.73

แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม พัฒนาและดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของ Schaefer¹⁰ โดยพีรพนธ์ ลือบุญธวัชชัย¹¹ และอรพรพรรณ ลือบุญธวัชชัย มีความเที่ยงและความตรงในเกณฑ์ที่ดี ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอารมณ์ (7 ข้อ) 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร (4 ข้อ) และ 3) ด้านทรัพยากรและวัตถุ (5 ข้อ) แบ่งระดับการสนับสนุนทางสังคมโดยอาศัยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เนื่องจากการกระจายของข้อมูลเป็นแบบปกติ โดยการสนับสนุนทางสังคมที่ดีคือ ได้คะแนนน้อยกว่า mean-SD การสนับสนุนทางสังคมปานกลางได้คะแนนอยู่ระหว่าง mean+SD และการสนับสนุนทางสังคมมาก คือ ได้คะแนนมากกว่า mean+SD โดยเครื่องมือดังกล่าวได้รับการทดสอบแล้วพบว่า มีความเที่ยงและความเชื่อมั่นที่ดี มีค่า Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.91

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้โปรแกรม Statistics Package for the Social Sciences (SPSS)

for Windows version 17 นำเสนอความเครียด การดูแล และทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติก ของครูที่ดูแลเด็กออทิสติกในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นค่าเฉลี่ย ค่าสัดส่วน และร้อยละ แล้วทำการวิเคราะห์หาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก โดยเฉพาะภาวะการดูแลทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติก และการสนับสนุนทางสังคม โดยใช้การทดสอบ chi-square และวิเคราะห์ logistic regression เพื่อหาปัจจัยทำนายความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ $p < 0.05$

ผลการศึกษา

ครูที่ดูแลเด็กออทิสติกทั้งหมด 160 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 124 ราย (ร้อยละ 77.5) อายุเฉลี่ย 37 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05) โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาโท (ร้อยละ 61.9) เกินครึ่งหนึ่งมีสถานภาพเป็นโสด (ร้อยละ 62.5) และครูส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 21,635 บาท (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11,707) มีฐานะทางการเงินเพียงพอ มีเงินเหลือเก็บ (ร้อยละ 71.9) กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดไม่มีโรคประจำตัวทางกาย (ร้อยละ 86.3) ในด้านข้อมูลการดูแลเด็กออทิสติก ส่วนใหญ่ครูที่สอนหรือติดตามให้ความช่วยเหลือเด็กออทิสติก อยู่ในระดับขั้นประถมต้น ประถมปลาย มัธยมต้น มัธยมปลายอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีหน้าที่หลักเป็นครูโครงการการศึกษาพิเศษ 2 (ร้อยละ 26.3) ครูประจำชั้นห้องเรียนร่วม (ร้อยละ 36.3) เป็นครูที่สอนในรายวิชาที่เรียนร่วม (ร้อยละ 37.5) มีจำนวนคาบที่สอนหรือติดตามให้ความช่วยเหลือเด็กออทิสติกส่วนใหญ่ 4 ถึง 6 คาบ (ร้อยละ 35.6) และ 7 คาบขึ้นไป (ร้อยละ 36.3) และส่วนใหญ่ครูมีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 ปี (ร้อยละ 25.0) และ 10 ปี ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 20 ปี (ร้อยละ 35.0) (ตารางที่ 1)

ครูที่ดูแลเด็กออทิสติกส่วนใหญ่มีความเครียดอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 79.4) (ค่าเฉลี่ยความเครียดเท่ากับ 4.10 ± 0.40 คะแนน) มีความรู้สึกไม่เป็นภาระ (ร้อยละ 76.3) (ค่าเฉลี่ยภาวะการดูแลเท่ากับ 16.13 ± 9.61 คะแนน) มีทัศนคติต่อเด็กออทิสติกโดยรวมในระดับดี (ร้อยละ 75.6) (ค่าเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 3.68 ± 0.26 คะแนน) ถ้าแบ่งตามรายด้าน ด้านความคิดหรือมุมมองอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 78.8) (ค่าเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 3.74 ± 0.27 คะแนน) และด้านความรู้สึกอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 61.9) (ค่าเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 3.62 ± 0.34 คะแนน) มีการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 65.0) (ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ 64.00 ± 9.62 คะแนน) ถ้าแบ่งตามรายด้าน ด้านอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 66.3) (ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ 30.00 ± 4.14 คะแนน) ด้านข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 61.9) (ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ 16.18 ± 2.94 คะแนน) และด้านทรัพยากรและวัตถุอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 65.6) (ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ 17.82 ± 4.03 คะแนน) (ตารางที่ 2)

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก ได้แก่ หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก ($p < 0.05$) ภาวะการดูแล ($p < 0.05$) ทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติก ($p < 0.05$) และการสนับสนุนทางสังคม ($p < 0.01$) (ตารางที่ 3)

ปัจจัยทำนายความเครียดในระดับน้อยถึงปานกลางของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก ได้แก่ มีความรู้สึกเป็นภาระในการดูแล ($p < 0.05$) ทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกของครูระดับไม่ดีถึงปานกลาง ($p < 0.05$) และมีการสนับสนุนทางสังคมน้อยถึงปานกลาง ($p < 0.01$) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของครูที่ดูแลเด็กออทิสติกในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n=160)	ร้อยละ	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
เพศ			โรคประจำตัวทางกาย		
หญิง	124	77.5	ไม่มี	138	86.3
ชาย	36	22.5	มี (n=22)(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
อายุ			ภูมิแพ้	10	45.4
21 - 30 ปี	54	33.8	กระเพาะอาหาร	4	18.1
31 - 40 ปี	59	36.9	ความดันโลหิตสูง	3	13.6
41 - 50 ปี	24	15.0	อื่นๆ เช่น ไมเกรน เบาหวาน	10	45.4
ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	23	14.4			
Mean±SD = 36.71±1.05 ปี, Min = 21, Max = 66 ปี					
ระดับการศึกษา			ระดับชั้นที่สอน		
ปริญญาตรี	60	37.5	ประถมต้น (ป. 1 - ป.3)	33	20.6
ปริญญาโท	99	61.9	ประถมปลาย (ป. 4 - ป.6)	47	29.4
ปริญญาเอก	1	0.6	มัธยมต้น (ม. 1 - ม.3)	40	25.0
สถานภาพสมรส			มัธยมปลาย (ม. 4 - ม.6)	40	25.0
โสด	100	62.5	หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก		
คู่ อยู่ด้วยกัน	53	33.1	ครูโครงการการศึกษาพิเศษ 2	42	26.3
คู่ ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4	2.5	ครูประจำชั้นห้องเรียนร่วม	58	36.3
หย่าร้าง/หม้าย	3	1.9	ครูที่สอนในรายวิชาที่เรียนร่วม	60	37.5
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			จำนวนคาบที่สอนหรือติดตามให้ความช่วยเหลือ/สัปดาห์		
≤ 10,000 บาท	23	14.4	1-3 คาบ/สัปดาห์	45	28.1
10,001 - 20,000 บาท	76	47.5	4-6 คาบ/สัปดาห์	57	35.6
20,001 - 30,000 บาท	33	20.6	7 คาบขึ้นไป/สัปดาห์	58	36.3
30,001 บาทขึ้นไป	28	17.5			
Mean±SD = 21,635 ±11,707 บาท, Min= 8,300 บาท, Max= 60,000บาท			Median = 5 ,Mode = 2 คาบ, Min = 1 คาบ , Max = 35 คาบ		
ฐานะการเงิน			ประสบการณ์การทำงาน		
เพียงพอ มีเหลือเก็บ	115	71.9	< 3 ปี	33	20.6
เพียงพอ ไม่มีเหลือเก็บ	36	22.5	3 -<10 ปี	40	25.0
ไม่เพียงพอ และมีหนี้สิน	5	3.1	10 -<20 ปี	56	35.0
ไม่เพียงพอ แต่ไม่มีหนี้สิน	4	2.5	20 ปีขึ้นไป	31	19.4
			Mean±SD = 12 ปี±1 ปี, Median = 10 ปี, Mode = 6 เดือน, Min = 3 เดือน, Max = 40 ปี		

ตารางที่ 2 ระดับความเครียด ภาวะการดูแล ทักษะชีวิตที่มีต่อเด็กออทิสติก และการสนับสนุนทางสังคมของครู

ความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก	จำนวน (n=160)	ร้อยละ	ภาวะการดูแลของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก	จำนวน (n=160)	ร้อยละ
ความเครียดมากที่สุด	0	0	ความรู้สึว่าเป็นภาระสูง	2	1.3
ความเครียดมาก	0	0	ความรู้สึว่าเป็นภาระปานกลาง	1	0.6
ความเครียดปานกลาง	9	5.6	ความรู้สึว่าเป็นภาระต่ำ	35	21.9
ความเครียดน้อยที่สุด	24	15.0	ความรู้สึกละเลย	122	76.3
ความเครียดน้อย	127	79.4	Mean±SD = 16.13±9.61 คะแนน, Min = 0 คะแนน, Max = 63 คะแนน		

Mean±SD = 4.10±0.40 คะแนน,
Min = 2.71คะแนน, Max = 5.00 คะแนน

ตารางที่ 3 ทักษะชีวิตที่มีต่อเด็กออทิสติกของครู

	Mean	SD	Min	Max	ไม่ดี n (%)	น้อย n (%)	ปานกลาง n (%)	ดี n (%)	ดีมาก n (%)
ด้านความคิดหรือมุมมอง	3.74	0.27	3	4.35	0 (0)	0 (0)	34 (21.3)	126 (78.8)	0 (0)
ด้านความรู้สึกละเลย	3.62	0.34	2.50	4.50	0 (0)	1 (0.6)	60 (37.5)	99 (61.9)	0 (0)
ทักษะชีวิตโดยรวม	3.68	0.26	2.83	4.25	0 (0)	0 (0)	39 (24.4)	121 (75.6)	0 (0)

ตารางที่ 4 การสนับสนุนทางสังคม

	Mean	SD	Min	Max	น้อย n (%)	ปานกลาง n (%)	มาก n (%)
การสนับสนุนทางด้านอารมณ์	30.00	4.14	13	35	26 (16.3)	106 (66.3)	28 (17.5)
การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร	16.18	2.94	6	20			
การสนับสนุนทางด้านทรัพยากรและวัตถุ	17.82	4.03	9	25			
การสนับสนุนทางสังคมโดยรวม	64	9.62	34	80			

ตารางที่ 5 ปัจจัยต่างๆ ที่สัมพันธ์กับความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติกในโรงเรียนสาธิต

ปัจจัยทำนายความเครียด	ความเครียด น้อยที่สุด		ความเครียดน้อย ถึงปานกลาง		X ²	p-value	
	(n = 24)		(n = 136)				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1. ปัจจัยส่วนบุคคล							
เพศ	หญิง	18	14.5	106	85.5	0.101	0.750
	ชาย	6	16.7	30	83.3		
อายุ	21-40 ปี	16	14.2	97	85.8	0.213	0.644
	41 ปีขึ้นไป	8	17.0	39	83.0		
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	7	11.7	53	88.3	0.837	0.360
	ปริญญาโทหรือมากกว่าปริญญาโท	17	17.0	83	83.0		
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	≤10,000 บาท	4	17.4	19	82.6	0.753 ^a	
	10,001 บาทขึ้นไป	20	14.6	117	85.4		
ฐานะการเงิน	เพียงพอ	23	15.2	128	84.8	1.000 ^a	
	ไม่เพียงพอ	1	11.1	8	88.9		
หน้าที่ความรับผิดชอบ	ครูโครงการการศึกษาพิเศษ 2	2	4.8	40	95.2	4.682	0.030*
	ครูประจำชั้นห้องเรียนร่วม / ครูที่สอนในรายวิชาที่มีเด็กออทิสติก	22	18.6	96	81.4		
ประสบการณ์การทำงาน	<10 ปี	11	13.1	73	86.9	0.478	
	10 ปีขึ้นไป	13	17.1	63	82.9		
2. ปัจจัยด้านภาวะการดูแล							
	ความรู้สึกไม่เป็นภาระ	23	18.9	99	81.1	5.979	0.014*
	ความรู้สึกเป็นภาระ	1	2.6	37	97.4		
3. ปัจจัยด้านทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติก							
ทัศนคติโดยรวม	ดีถึงดีมาก	23	19.0	98	81.0	6.255	0.012*
	ไม่ดีถึงปานกลาง	1	2.6	38	97.4		
4. ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม							
การสนับสนุนโดยรวม	น้อยถึงปานกลาง	13	9.8	119	90.2	<0.001** ^a	
	มาก	11	39.3	17	60.7		

*p<0.05, **p<0.01

^a = Fisher's Exact Test

ตารางที่ 6 ปัจจัยทำนายความเครียดในระดับน้อยถึงปานกลางของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก

ปัจจัยทำนายความเครียดในระดับน้อยถึงปานกลาง	Adjusted odds ratio (OR)	95% CI of OR		p-value
		Lower	Upper	
ปัจจัยด้านภาระการดูแล				
มีความรู้สึกเป็นภาระในการดูแล	11.371	1.356	95.373	0.025*
ปัจจัยด้านทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกของครู				
มีทัศนคติต่อเด็กออทิสติกในระดับไม่ถึงปานกลาง	10.452	1.260	86.687	0.030*
ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม				
มีการสนับสนุนทางสังคมในระดับน้อยถึงปานกลาง	7.183	2.485	20.768	<0.001**

*p<0.05, **p<0.01

วิจารณ์

จากการศึกษานี้ พบว่า ครูที่ดูแลเด็กออทิสติกส่วนใหญ่ 127 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.4 มีความเครียดอยู่ในระดับน้อย ผลการศึกษาครั้งนี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาความเครียดของครูที่ผ่านมา พบว่าความเครียดของครูอยู่ในระดับน้อยหรือปานกลาง เช่น การศึกษาของจิราพรรณ เบญญศรี¹² ที่ศึกษาเกี่ยวกับครูที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษาระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ระดับของความเครียดจากการทำงานครูที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 51.0) และสอดคล้องกับการศึกษาของทศพล บุญธรรม¹ ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะความเครียดจากการทำงานของครูทั่วไปที่สอนในระดับมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ที่พบว่า ภาวะความเครียดจากการทำงานของครูอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

ด้านภาระการดูแล พบว่า ครูที่ดูแลเด็กออทิสติกส่วนใหญ่ 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.3 มีความรู้สึก

ไม่เป็นภาระ หากเปรียบเทียบกับภาระการดูแลของบิดามารดาเด็กออทิสติกซึ่งเป็นการศึกษาของ นาฎยพรรณ ภิญญา⁷ พบว่า บิดามารดาเด็กออทิสติกส่วนใหญ่มีภาระการดูแลอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 65) เนื่องจากครูใช้ระยะเวลาในการสอนหรือดูแลเด็กในแต่ละวันเป็นจำนวนชั่วโมงที่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับภาระการดูแลของบิดามารดาเด็กออทิสติก และภาระการดูแลของครูก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนเป็นส่วนใหญ่ ไม่ใช่ภาระการดูแลรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตเหมือนกับบิดามารดา

ด้านทัศนคติต่อเด็กออทิสติกของครู พบว่าครูที่ดูแลเด็กออทิสติกส่วนใหญ่ 121 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.6 มีทัศนคติโดยรวมและแยกรายด้านทั้งในด้านความคิดหรือมุมมอง และด้านความรู้สึกอยู่ในระดับดีซึ่งมีความสัมพันธ์กับความเครียดระดับน้อยของครู เพราะว่าครูในการศึกษานี้ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับเด็กออทิสติกอย่างสม่ำเสมอ เมื่อมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ทำให้การมองเด็กออทิสติกดีขึ้น มีทัศนคติต่อเด็กดีขึ้น กุลยา ตันติผลาชีวะ¹³ มีความเห็นเพิ่มเติมว่า การเข้ารับ

การอบรมเป็นกระบวนการเสริมสร้างเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความชำนาญ และความคิดที่เหมาะสมจนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ด้านการสนับสนุนทางสังคมครูส่วนใหญ่ 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.0 มีการสนับสนุนทางสังคมโดยรวม รวมถึงแยกรายด้านทั้งในด้านอารมณ์ ด้านข้อมูล ข่าวสาร และด้านทรัพยากรและวัสดุในระดับปานกลาง ใกล้เคียงกับการศึกษาของ นาฎยพรรณ ภิญญา⁷ พบว่า บิดามารดาเด็กออทิสติกได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 67.3) ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมจะช่วยลดผลของความเครียดที่มีต่อร่างกาย และจิตใจ โดยจะช่วยให้บุคคลนั้นเพิ่มความอดทนต่อความเครียดได้มากขึ้น¹⁴ และครูที่ใช้ในการศึกษานี้มีฐานะการเงินมีรายได้เพียงพอ การศึกษาที่ผ่านมา พบว่าการมีรายได้ที่เพียงพอ ทำให้บุคคลมีความรู้สึกมั่นคง ดังนั้นหากบุคคลมีรายได้น้อยหรือไม่เพียงพอจะทำให้ความต้องการต่างๆ ของบุคคลไม่ได้รับการตอบสนอง จะเกิดความคับข้องใจและไม่สามารถทนทานหรือเผชิญสภาวะความเครียดได้ดีเท่าบุคคลที่มีรายได้มาก¹⁵

ปัจจัยสัมพันธ์กับความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก ได้แก่ หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก ภาระการดูแล ทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติก และการสนับสนุนทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ฐานะทางการเงิน ประสบการณ์ในการทำงาน ไม่สัมพันธ์กับความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก จึงเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก ปัจจัยด้านภาระการดูแล ปัจจัยด้านทัศนคติ และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความเครียดของครูกว่าปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทำนายความเครียดในระดับน้อยถึงปานกลาง ได้แก่ มีความรู้สึกเป็นภาระการดูแล

มีทัศนคติต่อเด็กออทิสติกในระดับไม่ดีถึงปานกลาง มีการสนับสนุนทางสังคมในระดับน้อยถึงปานกลาง

ดังนั้นหากมีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อเด็กออทิสติก มีการสนับสนุนทางสังคมที่ดีทั้งในเรื่องค่าตอบแทนของครู ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กออทิสติก มีการประสานงาน อบรมให้ความรู้กับครูที่ดูแลเด็กออทิสติกอย่างต่อเนื่อง หรือลดภาระงานที่มากจนเกินไป ก็อาจจะส่งผลต่อการลดความเครียดของครู ช่วยให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กออทิสติก และจะช่วยทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กออทิสติกมีประสิทธิภาพ และดีมากยิ่งขึ้นและยังเป็นการป้องกันปัญหาที่มีผลกระทบกับเด็กด้วย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาในครูที่ดูแลเด็กออทิสติกในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บัณฑิตเกี่ยวกับความรุนแรงของอาการเด็กออทิสติก และลักษณะทางสังคมประชากรของครูในโรงเรียนดังกล่าว อาจจะส่งผลต่อความเครียดที่พบในการศึกษานี้ นอกจากนั้นแล้วการศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาที่บอกได้เพียงปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ของครูที่ดูแลเด็กออทิสติกเท่านั้น ไม่สามารถบอกถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุความเครียดในครูที่ดูแลเด็กออทิสติกเนื่องจากไม่ใช่การศึกษาเชิงวิเคราะห์

สรุป

ครูที่ดูแลเด็กออทิสติกในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79.4) มีความเครียดอยู่ในระดับน้อย ไม่รู้สึกเป็นภาระการดูแล และมีทัศนคติต่อเด็กออทิสติกในระดับดี และพบว่า ภาระการดูแล ทัศนคติ และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของครูที่ดูแลเด็กออทิสติก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร งามภากร อาจารย์ใหญ่ รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี อุทัยรัตนกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตติรัตน์ ทัดเทียมมรมย์ ที่ปรึกษาศูนย์วิจัยการศึกษาเพื่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระพีพร ศุภมสิริร หัวหน้าศูนย์วิจัยการศึกษาเพื่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ และอาจารย์ทุกท่านในโรงเรียนสาธิต แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนา การศึกษา ที่ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณ คุณ ศศิธร แก้วพันธ์ ที่ให้ใช้แบบสอบถามความเครียด ของบิดามารดาในเด็กออทิสติก คุณนาฎยพรรณ ภิญญู ที่ให้ใช้แบบสอบถามภาวะการดูแลของบิดา มารดาเด็กออทิสติก และ คุณอรพิม วิสารทานนท์ ที่อนุญาตให้ใช้แบบสอบถามวัดทัศนคติของครูปฐมวัย เขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อเด็กปฐมวัยออทิสติก

เอกสารอ้างอิง

1. Boontham T. Job stress of secondary school teachers in Nakhonpathom education service area 1. Master of arts graduate school. Silpakorn University; 2004
2. Homsava T. Stress of elementary school teacher under the jurisdiction of Kumpawapi District primary education office, Udonthani Provice, Master of education Khon Kaen University; 2000.
3. Pornoppadol C. Piyasin V, Katumarn P, editors. Child and adolesent psychiatry: Autism and the pervasive developmental disorders. Bangkok: Beyond enterprise; 2013: p.142.

4. Educational Research Center for Children with Special Needs. 2009; Available from: http://158.108.70.5/special/t_p2_01.html [Accessed January 24, 2013].
5. Songklod S. Training Program for promoting new teaching style. 2009; Available from: <http://www.gotoknow.org/posts/274624> [Accessed January 24, 2013].
6. Kaewnopparat S. The effect of social support from social network on the stress of the autism parents at Child Mental Health Center. Master of Social Work Thammasat University; 2000.
7. Pinyo N. Burdens and stress in father and mother of children with autism at inpatients department of Yuwaprasatwitayopatum hospital. Master of science Chulalongkorn University; 2002.
8. Zarit SH, Reeve KE, Bach-Peterson J. Relatives of the impaired elderly : correlates of feelings of burden. Gerontologist 1980; 20:649-55.
9. Visarathanonth O. Attitude and need of pre-school teacher in Bangkok towards autistic young children. Master of education Srinakharinwirot University; 2009.
10. Schaefer C, Coyne JC, Lazarus RS. The health-related functions of social support. J Behav Med 1981; 4:381-406.
11. Lueboonthavatchai P, Lueboonthavatchai O. Quality of life and correlated health status and social support of schizophrenic patients' caregivers. J Med Assoc Thai 2006; 89 :13-9.

12. Benyasri C. Stress and associated factors among teacher who teach learning ddisabled kindergartners and elementary students in schools under a supervision of the office of the private education commission. Master of Science Chulalongkorn University; 2010.
13. Tantiphlachiva K. Course supplementary handout. Faculty of Education Srinakharinwirot University; 1994.
14. Tungmephon P. Social support caregiving preparedness and stress among mothers of autistic children. Master of Nursing Science Mental Health And Psychiatric Nursing. Chiang Mai University; 2005.
15. Chansom P. Factors Associating with Work Stress among Staff of National Intelligence Agency. Master of Arts Social Development. National Institute of Development Administration; 2009.